
De wond en het wonder

TEKST: TEUNTJE BOUKES

'Ik weet het niet', was het regelmatig terugkerend antwoord van een cliënte van me op vragen als 'wat wil ik, wat raakt me, wat beweegt me, wat zit me dwars'. Woorden had ze niet zoveel. Fotograferen kon ze wel. Op zoek naar haar antwoorden maakte ze beelden die tot de verbeelding spreken; haar vorm om bij gedachten en gevoelens te kunnen komen waar ze eerder geen besef van had. Beelden van machteloosheid, frustratie en verdriet die als een donkere wolk over haar heen hingen, met hier en daar een opening van hoop, wilskracht en daadkracht.

Ik herken de zoektocht van mijn cliënte maar al te goed. Ook ik heb lang geen woorden gehad om te uiten wat ik voelde, of überhaupt te voelen wat ik had te voelen – of het nou ging over wolken of over opening naar licht. Ze heeft op mijn verzoek een aantal foto's gemaakt van 'dingen die raken, bewegen, dwarszitten of alle drie tegelijk', zodat ik ze kan gebruiken, in mijn leven en in mijn werk. Nu ben ik haar klant.

‘Dat wat je overkomt, daar kun je niet altijd
wat aan doen; hoe je erop reageert wel.’

– Wibe Veenbaas

Net als mijn cliënte ben ik niet in een land van oorlog of andere rampspoed geboren, en net als zij heb ik lang geen woorden gehad om te uiten wat ik voelde. Net als zij, en net als de mensen uit rampgebieden of met ander trauma, heb ik lang geen besef gehad van hoe het nest waar ik uit kom, en vooral mijn reactie erop, (mede) mijn leven en het leven van de mensen om mij heen hebben bepaald.

Ik ben geboren in het groene, vredige Fryslan. Rampen in geen velden of wegen te bekennen. Mijn ouders hadden wél weet van rampspoed: met de ervaringen van de Tweede Wereldoorlog in hun jeugd waren ze vastbesloten om hun kinderen dat leed te besparen. Dat liep anders, door iets waarbij ze niets hadden in te brengen. Vanwege een aangeboren hartafwijking had mijn leven een valse start, met als reactie van mijn heit dat hij me extra droeg, en van mijn mem dat ze nog wat meer angst in haar ogen had dan ze al had. Een wonder, dankzij mensenhanden: mijn hart kon worden gemaakt, en de wond werd dankzij een stevig litteken goed beschermd, samen

met mijn ervaringen van pijn en angst, die er ook in zaten. Ik wist het, maar ik besepte het allemaal nog niet zo. Ik was vastbesloten dat ik verpleegster wilde worden: voor alle kinderen die net zo ziek waren als ik, en misschien weer beter konden worden. Dat liep anders, (mede) door mijn reactie.

Ik ging op reis: weg uit het vredige Fryslan, naar een ander land van melk en honing: Israël. Mijn hart en mijn ziel werden geraakt door het dynamische land en door de prachtige rituelen van het Jodendom – en door mijn lief. Zijn ouders hadden ook weet van rampspoed: ze hadden de gruwelen van de Holocaust en hun exodus naar het Beloofde Land overleefd. Hij werd de vader van onze vier zonen en het grootste deel van mijn leven heb ik lief en leed met hem gedeeld. Weer een wonder: door dezelfde mensenhanden die mij hadden doen overleven, werd het leven van de voorouders van mijn lief bedreigd; en toch mochten we het leven doorgeven aan onze vier zonen. We wisten het, maar we beseften het nog niet zo. Wel waren we vastbesloten dat we onze zonen

het leed van trauma en oorlog zouden besparen. Dat liep anders, (mede) door onze reactie.

Na goede jaren, waarin alles volgens plan verliep, kwam de crisis die ervoor zorgde dat het 'wonder' plaatsmaakte voor de 'wond'. Het was zo'n keiharde AU, dat het litteken scheurde en het diep wegstoppen van de wond van onze, van mijn geschiedenis niet meer werkte. Ik had niets in te brengen. Of toch wel?

Phoenix kwam op mijn pad. Daar zocht en vond ik wat nodig was: een bedding die me droeg. Tijd, ruimte en lucht krijgen om te onderzoeken wat er voor mij toe deed en hoe het me raakte dat mijn leven anders liep dan ik dacht. Mijn rode draad. Mensenhanden die me het juiste zetje gaven om erachter te komen hoe ik anders om kon gaan met donker en licht. Open, eerlijk, echt. Het kostte me heel wat bang, bedroefd, boos en blij om wond en wonder samen te laten zien, samen te laten dansen, met het besef dat het de ene keer beter lukt dan de andere. Het maakte mijn litteken zachter: doodeng, maar beter voor mezelf en beter voor de mensen om me heen. Mijn ziel werd opnieuw geraakt. Vanaf dat moment liepen de dingen anders, (mede) door mijn reactie.

Mijn reis bij Phoenix is essentieel geweest om te beseffen: mijn hart klopt

‘Zinvol leven gaat over het beseffen dat je heel belangrijk
en heel onbelangrijk bent – en deze beide dingen in
verhouding leert waarderen in het leven. Van daaruit ben
je betekenisvol, zowel voor jezelf als voor de ander.’

– Fokke Obbema

---

nog, terwijl er dingen zullen blijven die niet overgaan en dingen die voorbij gaan. Dat ik me daartoe heb te verhouden, door me te laten raken, me te laten dragen en me te laten zien, met mijn wond en mijn wonder, ook als ik niet weet wat komen gaat, of als er iets vervelends of moois gebeurt. Dit beweegt me om de ontdekking van mijn persoonlijke rode draad, met alle donker en licht, te delen met anderen: mensen die, net als mijn cliënte en ik, beseffen dat hun hart ook nog klopt en die de tijd, ruimte en lucht kunnen vinden voor hun ontdekkingsreis. Doodeng, maar beter voor henzelf – en beter voor de mensen om hen heen.

Net als mijn cliënte had ik een eigen vorm nodig om mijn verhaal te delen en die vond ik. Ik heb er een boek over geschreven. In het boek kon ik zelf bepalen hoe ik drie vrouwen, afkomstig uit verschillende landen, met verschillende geschiedenissen, verschillende wonden en wonderen, erin kon laten slagen staande te blijven, en hun ook nog de tijd, lucht en ruimte te laten vinden om op ontdekkingsreis te gaan naar hun rode draad.

Ik heb het boek kunnen schrijven dankzij mijn zonen, hun liefdes en hun kinderen: zij zijn voor mij de belofte dat de schoonheid van het leven doorgaat, en dat de wond en het wonder daar allebei bij horen. Naast het boek blijf ik ook op een andere manier de tijd, lucht en ruimte zoeken met mijn rode draad. Als moeder en beppe steek ik regelmatig de sleutel in de deur bij mijn zonen – of zij bij mij: hier ben ik! Als therapeut, collega en vriendin blijf ik op zoek naar wat raakt, beweegt, dwarszit of alle drie tegelijk. Net als de vrouwen in mijn boek. Dus: wie weet... 🐉